

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΟΥ: 2021-1-FR01-KA220-ADU-000035172

ΣΥΝΟΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΚΠΔ) ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Δήλωση αποποίησης ευθύνης: Το έργο χρηματοδοτείται με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι πληροφορίες και οι απόψεις που παρατίθενται στο παρόν έγγραφο είναι αποκλειστικά αυτές των συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα την επίσημη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ούτε τα θεσμικά όργανα της Ένωσης ούτε κανένα πρόσωπο που ενεργεί εξ ονόματός τους μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για την ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
------------------	---

2. ΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΤΟΠΙΟ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΠΔ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	5
3. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	8
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	10

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός και πεδίο εφαρμογής της παρούσας σύνοψης πολιτικής

Σκοπός του παρόντος εγγράφου σύνοψης πολιτικής είναι να παρέχει μια επισκόπηση των πρωτοβουλιών και στρατηγικών που αποσκοπούν στην υποστήριξη των επαγγελματιών των Κλάδων του Πολιτισμού και της Δημιουργικότητας (ΚΠΔ) και των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Κύπρο. Ως οργανισμός εταίρος στο ευρωπαϊκό έργο DiGiPORT, στόχος μας είναι να εξοπλίσουμε τους εκπαιδευτές ενηλίκων και τους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων με τα απαραίτητα εργαλεία και πόρους ώστε να βοηθήσουμε τους επαγγελματίες και τους καλλιτέχνες που δραστηριοποιούνται στον ΚΠΔ να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες για τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητά τους.

Το πεδίο εφαρμογής του παρόντος εγγράφου σύνοψης πολιτικής περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των βασικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες των ΚΠΔ και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις στην Κύπρο. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, στοχεύουμε στην παροχή συστάσεων και μέτρων πολιτικής που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη και την άνθηση του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα. Η εστίασή μας θα είναι στην προώθηση της συνεργασίας, στην παροχή πρόσβασης σε πόρους και στη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την επιτυχία των επαγγελματιών των ΚΠΔ στην Κύπρο.

Μέσω αυτής της σύνοψης πολιτικής, επιδιώκουμε να προωθήσουμε τη δημιουργία των απαραίτητων δομών υποστήριξης καθώς και τις πρωτοβουλίες που απαιτούνται για την ενίσχυση των επαγγελματιών των ΚΠΔ στην Κύπρο. Αξιοποιώντας την τεχνογνωσία και τις εμπειρίες των Ευρωπαϊκών εταίρων μας στο πλαίσιο του έργου DiGiPort, στοχεύουμε στη δημιουργία ενός πλαισίου το οποίο είναι ευθυγραμμισμένο με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις συγκεκριμένες ανάγκες που προκύπτουν στο εθνικό πλαίσιο της Κύπρου.

Εισαγωγή στο έργο DiGiPORT

Οι Κλάδοι του Πολιτισμού και της Δημιουργικότητας (μαζί με τον τουριστικό τομέα) συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων οι οποίοι πλήττονται περισσότερο από την τρέχουσα κρίση του COVID-19 σε ολόκληρη την Ευρώπη, με τις θέσεις εργασίας να κινδυνεύουν να κυμανθούν από 0,8 % έως 5,5 % της απασχόλησης σε όλες τις περιφέρειες του ΟΟΣΑ. Τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης είχαν επιφέρει σοβαρό αρνητικό αντίκτυπο στους επαγγελματικούς τομείς οι οποίοι βασίζονται σε φυσικούς χώρους, όπως γκαλερί, αναδυόμενα καταστήματα (pop-up shops), καταστήματα με είδη χειροτεχνίας, ο τομέας των παραστατικών τεχνών, μουσεία κ.λπ., επηρεάζοντας αρνητικά τα έσοδά τους και, ως εκ τούτου, την οικονομική βιωσιμότητά τους. Από την άλλη, οι διαδικτυακές πλατφόρμες περιεχομένου επωφελήθηκαν από την αυξημένη ζήτηση για ροή περιεχομένου πολιτιστικού χαρακτήρα κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού, ωστόσο τα οφέλη από αυτήν την επιπλέον ζήτηση έχουν συγκεντρωθεί σε μεγάλο βαθμό στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις του κλάδου και όχι στους αυτοαπασχολούμενους καλλιτέχνες και επαγγελματίες. Ειδικά όσον αφορά την αγορά δημιουργικών τεχνών, στην οποία επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο το έργο DiGiPORT, αυτή βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε ένα «πλούσιο» ευρωπαϊκό ημερολόγιο εκδηλώσεων οι οποίες βασίζονται σε κάποιον φυσικό χώρο (π.χ. εκθέσεις τέχνης, εκδηλώσεις οι οποίες πραγματοποιούνται ανά διετία, εκθέσεις γκαλερί κ.λπ.). Η κρίση που έχει προκύψει από τη νόσο του COVID-19 οδήγησε στην ακύρωση των περισσότερων από αυτές τις εκδηλώσεις και δραστηριότητες και στην προβλεπόμενη σημαντική μείωση του βαθμού της ευρωπαϊκής κινητικότητας, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μεσοπρόθεσμα. Τέτοιες τάσεις καθιστούν εξαιρετικά απίθανο η ευρωπαϊκή καλλιτεχνική ατζέντα να είναι σε θέση να ανακάμψει με γρήγορους ρυθμούς. Οι ΚΠΔ αποτελούνται σε μεγάλο βαθμό από πολύ μικρές επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους επαγγελματίες του δημιουργικού τομέα, οι οποίοι συχνά λειτουργούν τα όρια της οικονομικής βιωσιμότητας. Ωστόσο, σύμφωνα με την έρευνα πεδίου "Creative FLIP" η οποία έγινε στα πλαίσια του πιλοτικού έργου πολιτικής που διεξήχθη σε 9 ευρωπαϊκές χώρες (<https://creativeflip.creativehubs.net/project/>), μία από τις κύριες ανάγκες σε δεξιότητες που ανέφεραν οι επαγγελματίες των ΚΠΔ ότι έχουν είναι η έλλειψη επιχειρηματικών δεξιοτήτων. Σύμφωνα με τη σχετική έκθεση, τα μαθήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που διατίθενται σε εθνικό επίπεδο είναι σε

θέση να τους παρέχουν τις βασικές τεχνικές δεξιότητες του επαγγέλματός τους, ωστόσο δεν τους παρέχουν τις απαραίτητες δεξιότητες οι οποίες να είναι βασισμένες στις απαιτήσεις της αγοράς. Ενώ η δημιουργικότητα ενθαρρύνει τα δημιουργικά άτομα να δημιουργήσουν προϊόντα και υπηρεσίες οι οποίες είναι εντελώς νέες και καινοτόμες, οι δεξιότητες που διαθέτουν ώστε να καταφέρουν να ενταχθούν επιτυχώς στον επιχειρηματικό κόσμο, κι επομένως να διανείμουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους στην αγορά, είναι συχνά ανεπαρκείς για το σκοπό αυτό. Επιπλέον, η μαζική ψηφιοποίηση σε συνδυασμό με τις αναδυόμενες τεχνολογίες (Εικονική και Επαυξημένη Πραγματικότητα) μπορεί να δημιουργήσει νέες μορφές πολιτιστικής εμπειρίας και διάδοσης, καθώς επίσης νέα επιχειρηματικά μοντέλα που είναι καλά προσαρμοσμένα στις νέες ανάγκες και τάσεις της αγοράς. Υπάρχει μια ευκαιρία για την επίτευξη μιας σημαντικής καινοτομίας όσον αφορά την ανάπτυξη τεχνολογιών αιχμής που επιτρέπουν την «παρουσία εξ αποστάσεως» (τεχνητή νοημοσύνη, εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα, διαδίκτυο των πραγμάτων κ.λπ.) για την οικοδόμηση μιας νέας «οικονομίας της εμπειρίας». Νέες μορφές ψηφιακά διαμεσολαβούμενης, αποκεντρωμένης δημιουργικής παραγωγής επιτρέπουν τη δέσμευση με όλο και ευρύτερου μεγέθους κοινότητες, όχι μόνο όσον αφορά τους λήπτες της παραγωγής αυτής, αλλά και όσον αφορά την παραγωγή περιεχομένου. Για να αξιοποιηθούν αυτές οι νέες μορφές παραγωγής, είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις που παρατηρούνται στις ψηφιακές δεξιότητες των τόμων που δραστηριοποιούνται στους κλάδους αυτούς.

Το έργο DiGiPORT στοχεύει να εξοπλίσει εκπαιδευτές ενηλίκων και οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων, προκειμένου να τους επιτρέψει να υποστηρίξουν επαγγελματίες και καλλιτέχνες που δραστηριοποιούνται στους ΚΠΔ από τη Γαλλία, την Ιταλία, την Ιρλανδία, τη Βουλγαρία, την Κύπρο και την Ελλάδα μέσω της ανάπτυξης των απαραίτητων ψηφιακών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων που θα τους επιτρέψουν να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά του, ενώ παράλληλα αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους απέναντι σε παρόμοιες προκλήσεις και κρίσεις. Προχωρώντας από την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ατόμων αυτών, το έργο DiGiPORT ανέπτυξε και δημιούργησε μια πανευρωπαϊκή διαδικτυακή πλατφόρμα η οποία επιτρέπει στους επαγγελματίες και τους καλλιτέχνες των ΚΠΔ να δημιουργήσουν τα δικά τους ψηφιακά αναδυόμενα καταστήματα, μέσω των οποίων είναι σε θέση να

προωθήσουν και να διαδώσουν το έργο τους και να προσεγγίσουν τις ομάδες-στόχους τους.

2. ΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΤΟΠΙΟ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΠΔ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η Κύπρος, λαμβάνοντας ένα μείγμα δυτικών (κυρίως ελληνικών και βυζαντινών) και ανατολικών (ιδιαίτερα οθωμανικών) επιρροών, αποτελεί ένα μοναδικό μωσαϊκό πολιτισμικού πλούτου και δημιουργικής έκφρασης στη Μεσόγειο. Οι Κλάδοι του Πολιτισμού και της Δημιουργικότητας (ΚΠΔ) του νησιού συνδυάζουν παλιές πρακτικές με σύγχρονες, μοντέρνες τάσεις. Παραδοσιακές τέχνες όπως η κεραμική των περιοχών του Κόρνου και της Λαπήθου και η δαντελοποιία των Λευκάρων συνυπάρχουν αρμονικά με διάφορα σύγχρονα κινηματογραφικά φεστιβάλ στην Πάφο και «εκκολαπτήρια» ψηφιακής τέχνης (digital art incubators) στη Λευκωσία.

Επί του παρόντος, η σκηνή των ΚΠΔ στην Κύπρο χαρακτηρίζεται από ένα ζωηρό μείγμα καθιερωμένων θεσμών και αναδυόμενων μικρότερων επιχειρήσεων και δημιουργικών ατόμων. Θεσμοί όπως ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου στηρίζουν τις θεατρικές παραδόσεις, ενώ πλατφόρμες όπως το Point Centre for Contemporary Art στη Λευκωσία, προωθούν τα σύγχρονα έργα τέχνης. Ο κινηματογραφικός τομέας του νησιού έχει επίσης αναπτυχθεί, με εκδηλώσεις όπως το «Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογραφικές Ημέρες – Κύπρος», οι οποίες προσελκύουν την προσοχή του κοινού.

Η μουσική και η λογοτεχνία, δύο σημαντικές πτυχές του κυπριακού πολιτισμού, συνεχίζουν να ευδοκιμούν, με τοπικά φεστιβάλ που κυμαίνονται από το παραδοσιακό ελληνικό ρεμπέτικο έως το σύγχρονο ροκ και λογοτεχνικές εκδηλώσεις που παρουσιάζουν τόσο πανάρχαια κυπριακή λαογραφία όσο και σύγχρονες ιστορίες.

Επιπλέον, τα τοπικά προϊόντα, όπως τα προαναφερθέντα κεραμικά τα οποία κατασκευάζονται χρησιμοποιώντας τα παραδοσιακά στυλ του Κόρνου και της Λαπήθου, καθώς και η λεπτεπίλεπτη δαντελοποιία των Λευκάρων, κατέχουν ξεχωριστή θέση τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά. Τα προϊόντα αυτά δεν αποτελούν μόνο σύμβολα της κυπριακής παράδοσης, αλλά και βασικοί συντελεστές της τουριστικής οικονομίας του νησιού.

Ωστόσο, κάτω από αυτή την πολιτιστική πολυμορφία υπάρχει ένα μωσαϊκό από εμπόδια τα οποία αντιμετωπίζουν πολλοί επαγγελματίες του τομέα και πολλές μικρές επιχειρήσεις σε καθημερινή βάση. Ενώ οι ΚΠΔ προσφέρουν μια σειρά καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, οι επαγγελματίες των κλάδων αυτών και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτούς αντιμετωπίζουν μια σειρά προβλημάτων, τα οποία επιδεινώνονται από παγκόσμιες κρίσεις όπως η οικονομική κατάρρευση του 2008 και η πανδημία του Covid-19. Ιδιαίτερα οι πολιτιστικοί χώροι, όπως τα θέατρα στη Λεμεσό και οι γκαλερί στη Λάρνακα, επωμίστηκαν το βάρος του παρατεταμένου εγκλεισμού και της πολύ μειωμένης προσέλευσης του κοινού.

Ένα άλλο πρόβλημα προέρχεται από τον ταχύ ψηφιακό μετασχηματισμό ο οποίος «σαρώνει» την παγκόσμια βιομηχανία. Για ένα μέρος των κυπριακών ΚΠΔ, η υπόσχεση της ψηφιακής εποχής, με την εμβέλεια και την προσβασιμότητα που αυτή υπόσχεται να προσφέρει, παραμένει μάλλον ανέφικτη. Ενώ οι μεγαλύτεροι, πιο πλούσιοι σε πόρους οργανισμοί μπορεί να θεωρήσουν ότι είναι πιο απλό το να στραφούν σε διαδικτυακές πλατφόρμες και να επωφεληθούν από μεθόδους ψηφιακού μάρκετινγκ, πολλές μικρότερες επιχειρήσεις και μεμονωμένοι επαγγελματίες διαθέτουν περιορισμένους πόρους ή δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες ψηφιακές γνώσεις. Σε έναν κλάδο ο οποίος είναι ολοένα περισσότερο στραμμένος στη διαδικτυακή δραστηριότητα, αυτό το ψηφιακό χάσμα κινδυνεύει να αφήσει πίσω ένα σημαντικό τμήμα των μελών του τομέα.

Μια άλλη πηγή ανησυχίας είναι η υπερβολική εξάρτηση του νησιού από τον τουρισμό. Η Κύπρος, ένα νησιωτικό έθνος γνωστό για την ειδυλλιακή ομορφιά του και το πλούσιο πολιτισμικό «μωσαϊκό» που αντιπροσωπεύει, προσελκύει έναν πολύ μεγάλο αριθμό τουριστών κάθε χρόνο. Πολλοί επαγγελματίες των ΚΠΔ, ιδίως εκείνοι που ειδικεύονται στις παραδοσιακές τέχνες ή στις τέχνες του θεάματος, έχουν προσαρμόσει τα προϊόντα τους για να ανταποκριθούν σε αυτήν την τεράστια εισροή τουριστών. Ωστόσο, ο εποχιακός χαρακτήρας του τουρισμού, μαζί με το απρόβλεπτο των παγκόσμιων γεγονότων που ενδέχεται να επηρεάσουν τις αφίξεις επισκεπτών στο νησί, προσθέτει έναν σημαντικό βαθμό αστάθειας στις πηγές εσόδων των επαγγελματιών των ΚΠΔ.

Η πρόσβαση σε επαρκή κεφάλαια αποτελεί επίσης μια σημαντική πηγή διαμάχης. Παρά τις πολλές πρωτοβουλίες που έχουν δρομολογηθεί από τις διάφορες δημοτικές και εθνικές κυβερνήσεις, καθώς και από ευρωπαϊκούς οργανισμούς, πολλοί

καλλιτέχνες και εργαζόμενοι στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξασφάλιση χρηματοδότησης. Οι δυσκολίες αυτές κυμαίνονται από ζητήματα που αφορούν αυστηρά πρότυπα εξειδίκευσης, αδύνατες γραφειοκρατικές διαδικασίες μέχρι και την απόλυτη ανταγωνιστικότητα που παρατηρείται για την εξασφάλιση τέτοιων επιχορηγήσεων.

Για την αντιμετώπιση αυτών των δυσκολιών, τόσο οι εθνικές όσο και οι δημοτικές αρχές στην Κύπρο έχουν ξεκινήσει ποικίλες πρωτοβουλίες. Το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, για παράδειγμα, έχει εισαγάγει χρηματοδοτικά προγράμματα σε τακτική βάση για την υποστήριξη διαφόρων πολιτιστικών προσπαθειών. Τα τοπικά συμβούλια στις μεγάλες πόλεις έχουν κατά καιρούς χορηγήσει επιδοτήσεις ή έχουν μειώσει τις τιμές μίσθωσης για εγκαταστάσεις που αφορούν εκδηλώσεις, βοηθώντας έτσι τους τοπικούς καλλιτέχνες και τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, το Επιμελητήριο Καλών Τεχνών Κύπρου (EKATE) έχει επίσης συμβάλει στην εκπροσώπηση των συμφερόντων των καλλιτεχνών και στη διασφάλιση της πρόσβασής τους σε ευκαιρίες και πόρους.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Κύπρος έχει επωφεληθεί από μια σειρά χρηματοδοτικών προγραμμάτων που στοχεύουν στην πολιτιστική βιομηχανία. Η πιο αξιοσημείωτη από αυτές είναι η πρωτοβουλία με την ονομασία «Δημιουργική Ευρώπη» ("Creative Europe") της ΕΕ, η οποία αποσκοπεί στην προώθηση του πολιτιστικού και οπτικοακουστικού τομέα. Αρκετοί Κύπριοι καλλιτέχνες, επαγγελματίες και πολιτιστικοί οργανισμοί έχουν επωφεληθεί από αυτή την πρωτοβουλία τόσο όσον αφορά τόσο το ζήτημα της οικονομικής στήριξης, όσο και τις ευκαιρίες διασυνοριακής συνεργασίας.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην παρεχόμενη στήριξη. Πρώτον, πολλά από τα προγράμματα στήριξης ευνοούν προσπάθειες μεγάλης κλίμακας, αποκλείοντας έτσι μικρότερες εταιρείες και μεμονωμένους καλλιτέχνες. Δεύτερον, ενώ δίνεται μεγάλη έμφαση στις παραδοσιακές μορφές τέχνης, υπάρχει μια αντιληπτή έλλειψη οργανωμένης υποστήριξης προς τις μοντέρνες και ψηφιακές μορφές τέχνης. Οι ψηφιακές εξελίξεις, ειδικότερα, είναι κρίσιμες στην κοινωνία που έχει προκύψει μετά την πανδημία του COVID-19, στην οποία κυριαρχούν οι διαδικτυακές πλατφόρμες. Ωστόσο, οι υποδομές και η θεσμική στήριξη για τον ψηφιακό γραμματισμό παραμένουν ανεπαρκείς, ιδίως προς τις μικρές επιχειρήσεις.

Επιπλέον, αν και η καλλιτεχνική καινοτομία αναπτύσσεται, υπάρχει ένα αξιοσημείωτο κενό στην ανάπτυξη επιχειρηματικών ικανοτήτων μεταξύ των επαγγελματιών των ΚΠΔ. Το γεγονός αυτό είναι ζωτικής σημασίας επειδή η εμπορευματοποίηση της τέχνης απαιτεί πλήρη κατανόηση τόσο των δημιουργικών όσο και των οικονομικών/επιχειρηματικών στοιχείων που τη διέπουν.

- Παροχή μιας επισκόπησης της τρέχουσας κατάστασης και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες των ΚΠΔ και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις στην Κύπρο.
- Συζήτηση των υφιστάμενων συστημάτων υποστήριξης που είναι διαθέσιμα προς αυτούς τους επαγγελματίες, εφόσον αυτά υπάρχουν.
- Προσδιορισμός συγκεκριμένων κενών και τομέων που χρήζουν βελτίωσης όσον αφορά την υποστήριξη των επαγγελματιών των ΚΠΔ.

3. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΥΝ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο Τομέας του Πολιτισμού και της Δημιουργικότητας (ΚΠΔ) της Κύπρου ξεχωρίζει ως απόδειξη της ποικιλόμορφης πολιτισμικής υπεροχής του νησιού. Ωστόσο, όπως καταδείχθηκε προηγουμένως, υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που απαιτούν στοχευμένες λύσεις. Προκειμένου να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες των ΚΠΔ στην Κύπρο, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να δημιουργήσουν στρατηγικές που να ανταποκρίνονται στις ποικίλες ανάγκες του τομέα.

Η έμφαση στην ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των ατόμων που δραστηριοποιούνται στον τομέα βρίσκεται στο επίκεντρο των προτάσεων. Στο σημερινό ψηφιακό περιβάλλον, οι επαγγελματίες των ΚΠΔ και οι μικρότερες επιχειρήσεις πρέπει να είναι καλά εξοπλισμένοι με τα απαραίτητα ψηφιακά εργαλεία και την απαιτούμενη τεχνογνωσία. Η κυβέρνηση, σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της τεχνολογίας, θα πρέπει να προσφέρει ψηφιακά προγράμματα κατάρτισης που να στοχεύουν στις συγκεκριμένες ανάγκες των ΚΠΔ, σε συνδυασμό με διάφορα κίνητρα όπως φορολογικές ελαφρύνσεις ή επιχορηγήσεις μετά την ολοκλήρωσή των προγραμμάτων αυτών. Η πολιτική αυτή θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη δημιουργία κόμβων ψηφιακής καινοτομίας στις μεγάλες πόλεις του νησιού. Τα κέντρα αυτά μπορούν να εξυπηρετήσουν δύο

λειτουργίες: την κατάρτιση σε ψηφιακές δεξιότητες και τη λειτουργία τους ως «εκκολαπτήρια» (incubators) για πρωτοποριακές προσπάθειες δημιουργίας ψηφιακής τέχνης.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός δεν είναι το μόνο ζήτημα που απαιτεί προσοχή. Πολλοί άνθρωποι που δραστηριοποιούνται στον ΚΠΔ εξακολουθούν να αγωνίζονται για την πρόσβασή τους σε πόρους. Για να ξεπεραστεί αυτό το εμπόδιο, απαιτούνται εξειδικευμένα κέντρα εξεύρεσης πόρων τα οποία να βρίσκονται σε καίριες τοποθεσίες. Αυτά τα κέντρα θα παρέχουν τον απαραίτητο χώρο, τα εργαλεία, καθώς και ένα συνεργατικό περιβάλλον, επιτρέποντας τη συγχώνευση παραδοσιακών και σύγχρονων μορφών τέχνης. Η δημιουργία ενός διαδικτυακού αποθετηρίου θα εξυπηρετούσε τους σύγχρονους επαγγελματίες των ΚΠΔ, παρέχοντάς τους μια πλατφόρμα για την παρακολούθηση σεμιναρίων και την απόκτηση πρόσβασης σε σχετικό υλικό και ευκαιρίες συνεργασίας.

Η χρηματοδότηση, η οποία αποτελεί την κινητήρια δύναμη πολλών δημιουργικών αναζητήσεων, απαιτεί επίσης μια νέα προσέγγιση. Ενώ οι παρούσες μέθοδοι χρηματοδότησης είναι αξιοθαύμαστες, δεν χρησιμοποιούνται αρκετά από μικρότερους οργανισμούς στον ΚΠΔ. Ένα πιο περιεκτικό σύστημα υποστήριξης μπορεί να διασφαλιστεί μέσω της δημιουργίας κεφαλαίων τα οποία να απευθύνονται ρητά σε πολύ μικρές επιχειρήσεις και μεμονωμένους επαγγελματίες, ώστε να μειωθεί ο ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουν σήμερα όταν τα άτομα αυτά έρχονται αντιμέτωπα με μεγαλύτερα ιδρύματα τέχνης. Επιπλέον, η δημιουργία μιας εθνικής διαφανούς πύλης συλλογικής χρηματοδότησης (crowdfunding) αφιερωμένης στις τέχνες μπορεί να βοηθήσει στην ευαισθητοποίηση του κοινού όσον αφορά τις διάφορες τοπικές πρωτοβουλίες, καθώς και στην εξασφάλιση μιας κρίσιμης σημασίας υποστήριξης από την κοινότητα.

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ως αποθετήρια πληροφοριών και ανάπτυξης δεξιοτήτων, μπορούν επίσης να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο σε αυτές τις προσπάθειες. Οι συνεργασίες θα πρέπει να ενθαρρύνονται προκειμένου να δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα σπουδών το οποίο να συνδυάζει τη δημιουργική ικανότητα με το επιχειρηματικό πνεύμα. Τέτοιες συνεργασίες θα μπορούσαν επίσης να οδηγήσουν στην καθιέρωση προγραμμάτων πρακτικής άσκησης και διαμονής, γεφυρώνοντας το συχνά μεγάλο χάσμα μεταξύ της ακαδημαϊκής μάθησης και των θεσμικών απαιτήσεων. Τα ευέλικτα μαθήματα μερικής απασχόλησης μπορούν να προσφέρουν

ευκαιρίες για συνεχή μάθηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων για έμπειρους επαγγελματίες των ΚΠΔ.

Οι προαναφερθείσες συστάσεις που αφορούν ζητήματα πολιτικής, ανεξάρτητα από το πόσο εμπειριστατωμένες είναι, μπορούν να εφαρμοστούν επιτυχώς μόνο μέσω συλλογικής προσπάθειας. Οι συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης θα πρέπει να διεξάγονται σε τακτική βάση από κυβερνητικούς φορείς, εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς των τομέων αυτών. Τέτοιου είδους ανταλλαγές εγγυώνται ότι οι κανονισμοί παραμένουν θεμελιωμένοι στις πραγματικές ανάγκες, ενώ παράλληλα προσαρμόζονται στο συνεχώς μεταβαλλόμενο πλαίσιο των ΚΠΔ. Επιπλέον, η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορεί να οδηγήσει σε νέες οικονομικές ευκαιρίες, συγκέντρωση πόρων και δημιουργία μεγαλύτερων πλατφορμών στις οποίες μπορούν να εκτίθενται έργα τέχνης. Τέλος, τα συστήματα ανατροφοδότησης που επιτρέπουν στους επαγγελματίες των ΚΠΔ να ακουστούν και να ενεργήσουν θα είναι επίσης κρίσιμα για τη διασφάλιση της συνεχούς ανάπτυξης και συνάφειας του τομέα.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο Τομέας του Πολιτισμού και της Δημιουργικότητας (ΚΠΔ) στην Κύπρο έχει επανειλημμένα αποδείξει τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζει τόσο στο πολιτιστικό μωσαϊκό όσο και στον οικονομικό ιστό της χώρας. Οι επαγγελματίες των ΚΠΔ και οι μικρές επιχειρήσεις εργάζονται σε ένα σταυροδρόμι μεταξύ ιστορίας και καινοτομίας, διατηρώντας πανάρχαιες παραδόσεις ενώ παράλληλα εισάγουν σύγχρονες μορφές έκφρασης. Όπως αναφέρεται στο παρόν ενημερωτικό έγγραφο σύνοψης πολιτικής, ενώ ο κλάδος έχει εξαιρετικές δυνατότητες και ανθεκτικότητα, αντιμετωπίζει σημαντικά εμπόδια. Οι προκλήσεις ποικίλλουν, κυμαινόμενες από την ψηφιακή μετάβαση και τη διαθεσιμότητα πόρων έως τη διατήρηση σταθερής χρηματοδότησης και τη διαμόρφωση συνεργασιών εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

Η υποστήριξη αυτών των επαγγελματιών των ΚΠΔ αποτελεί κάτι περισσότερο από απλά μια χειρονομία προς τη διατήρηση της τέχνης ή την προώθηση της δημιουργικότητας. Πρόκειται ουσιαστικά για μια επένδυση σε ένα λαμπρότερο, πιο ζωντανό μέλλον για την Κύπρο. Εάν ακολουθηθούν οι προτεινόμενες αυτές συστάσεις σε ζητήματα πολιτικής, υπόσχονται να διαμορφώσουν ένα ολιστικό και

κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη και την πρόοδο του τομέα. Αυτό διότι ανταποκρίνονται στις επείγουσες ανάγκες του κλάδου, ενώ παράλληλα προβλέπουν τι μπορεί ο κλάδος να χρειαστεί μελλοντικά.

Εναπόκειται τώρα στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να θέσουν σε εφαρμογή αυτό το σχέδιο. Με τον τρόπο αυτό, δεν θα υποστηρίξουν μόνο τον ΚΠΔ, αλλά θα διασφαλίσουν παράλληλα ότι η Κύπρος θα παραμείνει μια σπουδαία πολιτιστική δύναμη τόσο στη Μεσόγειο, όσο και πέραν αυτής. Τα μέτρα που λαμβάνονται τώρα πρόκειται να καθορίσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του Πολιτιστικού και Δημιουργικού Τομέα στο νησί.